
EBA/GL/2015/11

19.08.2015

Smjernice EBA-e

o procjeni kreditne sposobnosti

Sadržaj

Odjeljak 1. – Obveze usklađivanja i izvješćivanja	3
Odjeljak 2. – Predmet, područje primjene i definicije	4
Odjeljak 3. – Provedba	5
Odjeljak 4. – Zahtjevi povezani s procjenom kreditne sposobnosti	6

Odjeljak 1. – Obveze usklađivanja i izvješćivanja

Status ovih smjernica

1. Ovaj dokument sadrži smjernice izdane na temelju članka 16. Uredbe (EU) br. 1093/2010¹. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1093/2010 nadležna tijela i financijske institucije moraju ulagati napore da se usklade s ovim smjernicama.
2. Smjernice iznose EBA-ino stajalište o odgovarajućim nadzornim praksama unutar Europskog sustava financijskog nadzora ili o tome kako bi se pravo Unije trebalo primjenjivati u određenom području. Nadležna tijela određena člankom 4. stavkom 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 na koja se smjernice primjenjuju trebala bi se s njima uskladiti tako da ih na odgovarajući način uključe u svoje prakse (npr. izmjenama svojeg pravnog okvira ili nadzornih postupaka), uključujući i u slučajevima kada su smjernice prvenstveno upućene institucijama.

Zahtjevi za izvješćivanje

3. U skladu s člankom 16. stavkom 3. Uredbe (EU) 1093/2010 nadležna tijela moraju obavijestiti EBA-u o tome jesu li usklađena ili se namjeravaju uskladiti s ovim smjernicama, odnosno o razlozima neusklađenosti do 19.10.2015. U slučaju izostanka takve obavijesti unutar ovog roka EBA će smatrati da nadležna tijela nisu usklađena. Obavijesti se dostavljaju slanjem ispunjenog obrasca koji se nalazi na internetskoj stranici EBA-e na adresu compliance@eba.europa.eu s uputom „EBA/GL/2015/11”. Obavijesti bi trebale slati osobe s odgovarajućom nadležnošću za izvješćivanje o usklađenosti u ime svojih nadležnih tijela. Svaka se promjena statusa usklađenosti također mora prijaviti EBA-i.
4. Obavijesti će biti objavljene na EBA-inoj internetskoj stranici u skladu s člankom 16. stavkom 3.

¹ Uredba (EU) br. 1093/2010 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), kojom se izmjenjuje Odluka br. 716/2009/EZ i stavlja izvan snage Odluka Komisije 2009/78/EZ, (SL L 331, 15.12.2010., str. 12.).

Odjeljak 2. – Predmet, područje primjene i definicije

Predmet i područje primjene

5. Ovim se smjernicama pružaju dodatne pojedinosti o zahtjevima utvrđenim člancima 18. i 20. stavku 1. Direktive 2014/17/EU² o procjeni kreditne sposobnosti potrošača u odnosu na ugovore o kreditu koji spadaju unutar područja primjene članka 3. Direktive 2014/17/EU.

Adresati

Adresati ovih smjernica

6. Ove su smjernice upućene:
- nadležnim tijelima kako su utvrđena u članku 4. stavku 2. Uredbe (EU) br. 1093/2010 (EBA-ino tijelo) koja su i nadležna tijela kako su utvrđena u članku 4. stavku 22. Direktive 2014/17/EU. Primjenjuju se u mjeri u kojoj su ta tijela određena kao nadležna za osiguravanje primjene i provedbe odredaba Direktive 2014/17/EU na koje se ove smjernice odnose i
 - upućena su i financijskim institucijama kako su utvrđena u članku 4. stavku 1. Uredbe (EU) br. 1093/2010 koja su vjerovnici kako su utvrđeni u članku 4. stavku 2. Direktive 2014/17/EU.

Adresati zahtjeva u pogledu informacija

7. Bez obzira na to je li nadležno tijelo koje je član EBA-e adresat u stavku 6. točke (a), ako država članica odredi više od jednog tijela u skladu s člankom 5. Direktive 2014/17/EU, a jedno od njih nije član EBA-e, ono nadležno tijelo koje je član EBA-e određeno prema tom članku trebalo bi, ne dovodeći u pitanje nacionalne dogovore usvojene na temelju članka 5 stavka 3. MCD-a:
- obavijestiti bez odgode drugo imenovano tijelo o ovim smjernicama i datumu njihove primjene;
 - u pisanom obliku zatražiti od tog drugog nadležnog tijela da razmotri primjenu ovih smjernica;

² Direktiva 2014/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe (EU) br. 1093/2010 (SL L 60, 28. 2. 2014., str. 34).

- c. u pisanom obliku zatražiti od tog drugog nadležnog tijela da obavijesti EBA-u ili nadležno tijelo koje je član EBA-e u roku od dva mjeseca od obavijesti iz točke (a) da li primjenjuje ili namjerava primijeniti ove smjernice i
- d. gdje je to primjenjivo, bez odgode EBA-i proslijediti informacije primljene u skladu s točkom (c).

Definicije

8. Osim ako je drugačije naznačeno, pojmovi koji su upotrijebljeni i utvrđeni u Direktivi 2014/17/EU imaju isto značenje u smjernicama. Povrh toga, za potrebe ovih smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

Balonska otpлата (odjednom, na dan dospijeca): preostali iznos glavnice koji dospijeva za plaćanje prilikom završnog obročnog plaćanja kredita koji nije u potpunosti amortiziran.

Eksternalizacija

9. U slučaju kada se djelatnost vjerovnika u cijelosti ili djelomično eksternaliziraju trećim stranama ili ih izvršava drugi subjekt na druge načine, vjerovnici bi trebali, pri tome, osigurati usklađenost sa zahtjevima utvrđenim u Smjernicama CEBS-a o eksternalizaciji³. To posebice uključuje CEBS-ovu Smjernicu 2. kojom se propisuje da „krajnju odgovornost za pravilno upravljanje rizicima povezanim s eksternalizacijom ili djelatnostima koje su eksternalizirane snosi više rukovodstvo institucije koja djelomično ili u cijelosti eksternalizira svoju djelatnost”.

Odjeljak 3. – Primjena

Datum primjene

10. Ove se smjernice primjenjuju od 21. ožujka 2016., osim što se zahtjevi u pogledu informacija navedeni u stavku 7. primjenjuju od [dana objave na službenim jezicima + 1 dan].

³ Vidjeti CEBS (2006), *Smjernica o eksternalizaciji*, na <https://www.eba.europa.eu/documents/10180/104404/GL02OutsourcingGuidelines.pdf.pdf>

Odjeljak 4. – Zahtjevi povezani s procjenom kreditne sposobnosti

Smjernica 1.: Provjera prihoda potrošača

- 1.1 Prilikom provjere vjerojatnosti da potrošač ispuni svoje obveze prema ugovoru o kreditu, kako je navedeno u članku 18. Direktive 2014/17/EU, vjerovnik bi trebao postaviti razumne upite i poduzeti razumne korake kako bi se potvrdila temeljna potrošačeva sposobnost stvaranja prihoda, povijest ostvarenih prihoda potrošača i bilo koje odstupanje u promatranom periodu.
- 1.2 Ako je potrošač samozaposlen ili ima sezonski ili neki drugi neredoviti prihod, vjerovnik bi trebao postaviti razumne upite i poduzeti razumne korake kako bi potvrdio informacije koje se odnose na sposobnost potrošača da ispuni svoje obveze prema ugovoru o kreditu, uključujući njegovu sposobnost stvaranja zarade te provjeru trećih strana koje su izdale dokumentaciju o tako ostvarenim prihodima.

Smjernica 2.: Dokumentacija i zadržavanje informacija

- 2.1 Vjerovnik bi trebao zadržati cjelokupnu dokumentaciju o informacijama koje vode do odobravanja kredita osiguranog hipotekom na stambenoj nekretnini i trebao bi zadržati tu dokumentaciju barem za vrijeme trajanje ugovora o kreditu.
- 2.2 Vjerovnik bi trebao osigurati da zapis s odgovarajućim objašnjenjem poduzetih koraka u cilju provjere prihoda bude na zahtjev dostupan nadležnim tijelima. U zapisu bi trebala biti dokumentirana barem povijest prihoda prikupljenih za svakog podnositelja zahtjeva.

Smjernica 3.: Identifikacija i sprječavanje pogrešnog prezentiranja informacija

- 3.1 Za pouzdano provođenje postupaka procjene kreditne sposobnosti vjerovnik bi trebao osmisliti kreditnu dokumentaciju tako da pomaže u utvrđivanju i sprječavanju pogrešnog prezentiranja informacija od strane potrošača, vjerovnika ili kreditnog posrednika.

Smjernica 4.: Procjena mogućnosti potrošača da ispuni svoje obveze prema ugovoru o kreditu

- 4.1 Prilikom procjene sposobnosti potrošača da ispuni svoje obveze prema ugovoru o kreditu, vjerovnik bi trebao uzeti u obzir relevantne čimbenike koji mogu utjecati na sposobnost potrošača da ispuni svoje obveze bez izazivanja nepotrebnih poteškoća i prezaduženosti.

Čimbenici mogu uključivati i druge obveze servisiranja, kamatne stope koje se na takve obveze primjenjuju i nepodmireni iznos glavnice po takvom dugovanju; dokaze o bilo kakvim neizvršenim plaćanjima kao i s tim izravno povezane poreze i osiguranja, ako su poznati.

- 4.2 Vjerovnik bi trebao uspostaviti pouzdani proces za procjenu mogućnosti potrošača da ispuni svoje obveze prema ugovoru o kreditu te održavati ažurirane zapise tih postupaka. Vjerovnik bi trebao provjeravati te procese u redovitim intervalima.
- 4.3 Ako rok otplate kredita premašuje očekivanu dob za umirovljenje, vjerovnik bi trebao na odgovarajući način provjeriti adekvatnost vjerojatnih prihoda potrošača i njegove sposobnosti da nastavi ispunjavati obveze prema ugovoru o kreditu i nakon umirovljenja.
- 4.4 Vjerovnik bi trebao osigurati da se sposobnost potrošača da ispuni obveze prema ugovoru o kreditu ne temelji na očekivanom značajnom porastu potrošačevih prihoda, osim u slučajevima kada dokumentacija za to pruža dostatne dokaze.

Smjernica 5.: Uzimanje u obzir obveznih i drugih izglednih troškova potrošača

- 5.1 Prilikom procjene sposobnosti potrošača da ispuni obveze prema ugovoru o kreditu, vjerovnik bi trebao uzeti u obzir obvezne i druge izgledne troškove potrošača, kao što su stvarne obveze potrošača, uključujući odgovarajuća obrazloženja i razmatranja životnih troškova potrošača.

Smjernica 6.: Uzimanje u obzir mogućih budućih negativnih ishoda

- 6.1 Prilikom procjene sposobnosti potrošača da ispuni obveze prema ugovoru o kreditu, vjerovnik bi trebao promišljati moguće negativne ishode u budućnosti, uključujući primjerice smanjeni prihod u mirovini, povećanje referentne kamatne stope u slučaju stambenih kredita ugovorenih s promjenjivom kamatnom stopom; negativna amortizacija; balonska otplata ili odgođene otplate glavnice ili kamate.